

ارزیابی و اولویت‌بندی فرصت‌ها و چالش‌های امنیتی برون سپاری در وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح

هادی جمشیدیان^۱
اسلام محمودی^۲

تاریخ دریافت: ۱۳۹۲/۰۸/۰۵

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۲/۱۲/۱۲

چکیده

روند رو به رشد برون سپاری در سازمان‌ها و صنایع دفاعی در سال‌های اخیر تهدید ویژه و جدیدی را برای صنایع دفاعی بوجود آورده است، و آن تهدید چیزی نیست جز به خطر افتادن اطلاعات حساس صنایع دفاعی. لذا از یک سو نیاز به برون سپاری ملموس و قابل درک امری اجتناب‌ناپذیر است و از سوی دیگر، از دست رفتن اطلاعات حساس و حیاتی تهدیدی قابل تامل است. لذا ضرورت دارد مجموعه‌های صنعت دفاعی با آمادگی و ایجاد سازو کارهای لازم با لحاظ نمودن الزامات حفاظتی و امنیتی ضمن بهره‌گیری از فرصت‌های برون سپاری نسبت به کاهش آسیب‌پذیری‌ها و تهدیدها مترتب بر آن اقدام لازم را بعمل آورند.

در این مقاله هدف اصلی ارزیابی و اولویت‌بندی فرصت‌ها و چالش‌های امنیتی برون سپاری در وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح بوده و سعی شده است با شناخت و در نظر داشتن واقعیات موجود، چالش‌ها، فرصت‌ها و تهدیدها برون سپاری راهکارهای بهینه را ارائه گردد.

روش تحقیق این مقاله از نوع توصیفی - تحلیلی بوده و نظرات تعداد ۵۰ نفر نخبه و صاحب نظر امنیتی جامعه مورد مطالعه اخذ و مورد ارزیابی و اولویت‌بندی قرار گرفته که بر اساس نتایج آماری، می‌توان اذعان داشت در ارزیابی و اولویت‌بندی عوامل فرصت‌های و چالش‌های امنیتی برون سپاری در وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، عامل استفاده از تخصص به عنوان با اهمیت‌ترین عامل و عامل ایجاد اشراف اطلاعاتی بعنوان کم‌اهمیت‌ترین عامل از میان عوامل فرصت‌ها و همچنین عامل تسهیل نفوذ عوامل سرویس‌ها بعنوان با اهمیت‌ترین عامل در بین عوامل شناسایی شده و عامل امتناع از پذیرش قیود حفاظتی بعنوان کم‌اهمیت‌ترین عامل از میان عامل‌های چالش‌ها انتخاب گردیدند.

کلید واژه‌ها: ارزیابی، برون سپاری^۳، چالش، فرصت، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح

۱- عضو هیات علمی دانشگاه عالی دفاع ملی

۲- کارشناس ارشد علوم اطلاعات

مقدمه

بهره‌برداری از ظرفیت‌های خارج از سازمان در حالی به عنوان یک فرصت ممتاز برای صنایع دفاعی مطرح می‌گردد که علاوه بر پشتیبانی‌های قانونی و سلسله مراتبی (فرماندهی معظم کل قوا، ستاد کل نیروهای مسلح و...) دارای جایگاه علمی و ثابت شده‌ای می‌باشد و لذا نمی‌توان از آن به عنوان یک تهدید برای صنایع دفاعی نام برد بلکه یک فرصت است.

البته بهره‌برداری از این فضا مستلزم وارد شدن به فضای جدید و تعامل بیشتر با نخبگان، دانشگاهیان، صنایع و بخش خصوصی است. این تعاملات در صورتی که به شکل صحیح و علمی سازماندهی گردد از کارایی و اثر بخشی مطلوبی برخوردار بوده و بستر مناسبی برای ساماندهی، پیشرفت و ارتقاء توان علمی صنایع دفاعی فراهم خواهد نمود. البته این فضای جدید به علت افزایش سطح تبادل اطلاعات، تردد نخبگان و متخصصان دانشگاهی و صنعتی به صنایع دفاعی و بالعکس و... به عنوان یک نقطه آسیب پذیر قلمداد می‌شود که بایستی در گستره‌های متفاوتی (مدیریتی، امنیتی، فرهنگی و...) مطرح و تدابیر لازم در این خصوص اتخاذ گردد (گروه مطالعات امنیتی، ۱۳۸۷: ۹۲).

نیل به اهداف فوق صرف نظر از محاسن و مزایا علاوه بر کاهش ضریب امنیتی و حفاظتی، زمینه کاهش کنترل و مهارت، از دست دادن استقلال و حقوق مالکیت معنوی را نیز به دنبال خواهد داشت. لذا ضرورت دارد مجموعه‌های صنعت دفاعی با ایجاد ساز و کار لازم، با شناخت چالش‌ها، فرصت‌ها و تهدیدات ضمن حفظ اسرار نظامی، تقویت بنیه دفاعی را در اولویت قرار داده و در قراردادهای برون سپاری بمنظور حفاظت از اطلاعات دارای طبقه‌بندی پروژه‌ها و جلوگیری از دسترسی‌های غیر مجاز و عدم افشاء اطلاعات، الزامات حفاظتی و امنیتی، لحاظ گردد.

در این تحقیق سعی بر این داریم با شناخت و در نظر داشتن واقعیات موجود، چالش‌ها، فرصت‌های و تهدیدات برون سپاری را شناسایی، ارزیابی و راهکارهای بهینه را ارائه نماییم. روند رو به رشد برون سپاری در سازمان‌ها و صنایع دفاعی در سال‌های اخیر تهدیدی ویژه، جدید و بسیار خطر ناک را برای صنایع دفاعی بوجود آورده است، و آن تهدید چیزی نیست جز به خطر افتادن اطلاعات حساس صنایع دفاعی. لذا از یک سو نیاز به برون سپاری ملموس و قابل درک است و از سوی دیگر، از دست رفتن اطلاعات حساس و حیاتی تهدیدی قابل توجه است.

فاش شدن اطلاعات پروژه‌های حساس طی برون سپاری، از قبیل نیازمندی‌های نیروهای مسلح کشور، شناسائی جهت‌گیری فناوری‌های صنایع دفاعی کشور توسط دشمن، از بین رفتن مزیت‌های رقابتی در بازارهای رقابتی جهانی^۱، فاش شدن ایده‌های نو و همچنین در مواردی نفوذ سرویس‌های اطلاعاتی و

جاسوسی دشمن و تغذیه از اطلاعات حساس، از جمله لطماتی است که ممکن است توان دفاعی، و امنیت ملی کشور را بطور جدی تهدید نماید.

اتخاذ تمهیدات لازم، تهیه چارچوبی منسجم، نظام مند، جامع، هوشمندانه و مدون در مجموعه‌های دفاعی کشور، ضرورت انجام این تحقیق را هرچه بیشتر مشخص می‌نماید.

بنابراین توجه به نظرات فرماندهی معظم کل قوا مبنی بر ضرورت استفاده از ظرفیتها و امکانات تحقیق و نوآوری در دانشگاهها، سیاستهای کلی اصل ۴۴، محورهای برنامه پنج ساله چهارم ودجا و برنامه وزیر مبنی بر حذف فعالیت‌های غیر ضرور و تمرکز بر فعالیت‌های اصلی به منظور سبک سازی و مولد کردن دارایی‌ها در شناسایی چالش‌ها و فرصت‌ها در راستای ترسیم گسترش برون سپاری و پیمان سپاری اثر بخش در سیمای صنایع دفاعی نقش بسیار مهمی دارد زیرا چه بسا با عدم شناخت چالش‌ها و فرصت‌ها و نقاط آسیب پذیرلطمات جبران ناپذیری بر پیکره صنایع دفاعی واردگردد که علاوه بر بروز خسارت مادی موجب خسارت معنوی از قبیل افشاء اطلاعات طبقه‌بندی شده پروژه‌ها و مراکز نظامی، محصولات، اهداف نظامی و دفاعی و... می‌گردد باتوجه به اینکه اکنون یکی از شیوه‌های رایج جاسوسی، جاسوسی صنعتی میباشد، لذا اهمیت شناسایی این چالش و فرصت‌ها دوچندان میگردد.

محقق در این پژوهش اهداف زیر را پیگیری می‌نماید.

مبحث برون سپاری چون در راستای اصل ۴۴ قانون اساسی است و اجرای این اصل و عملی کردن سیاستهای این اصل در چند ساله اخیر بیشتر مطرح است در وزارت دفاع در طرحی به نام مهندسی مجدد ودجا تبلور یافته ولذا مبحث جدیدی است وخلاء زیادی در بعد کار تحقیقاتی در این خصوص وجود دارد بویژه از این زاویه یعنی بررسی فرصت‌ها و چالش‌های امنیتی برون سپاری عملاً کار ویژه‌ای سراغ نداریم البته شاید درحد پرداختن به موضوع پیمانکاری که یکی از صور برون سپاری است و تاکنون بیشتر امور خدماتی درحد طبخ غذا، پیمانکاری فضای سبز، تامین نیروی انسانی برای امور پشتیبانی و خدماتی و... را در بر داشته در سطح تعداد کمی از سازمان‌ها با جامعه آماری محدود و در ابعادی دیگرکارهای نه چندان عمیقی انجام شده باشد. درمجموعه صنایع دفاع از داده‌ها، اطلاعات و نتیجه تحقیق که تا بدین زمان در قالب یک تحقیق علمی کار نشده است و به نوعی آغازی جهت انجام اینگونه فعالیت‌ها در چنین سازمان‌های حیاتی و تاثیر گذار در سطح نیروهای مسلح می‌باشد و می‌تواند مبنای عمل و تاثیر گذار در اتخاذ تصمیمات استراتژیک در این حوزه باشد.

مبانی نظری

برون سپاری:

عبارت است از واگذاری برخی از فعالیت‌های تکراری و متناوب داخلی و نیز اختیارات تصمیم‌گیری شرکت یا سازمان به عرضه‌کننده بیرون از سازمان در قالب یک قرارداد یا تفاهم‌نامه. بدین مفهوم که در عمل برون سپاری نه تنها خود فعالیت‌ها و واگذار می‌گردند بلکه غالباً عوامل تولیدی (نیروی کار، تجهیزات، وسایل، تکنولوژی‌ها و دیگر دارایی‌های مرتبط) و اختیارات تصمیم‌گیری (مسئولیت و حق تصمیم‌گیری در مورد عناصر مشخصی از فعالیت واگذار شده آن) نیز واگذار می‌گردند. (چشم‌پراه، ۱۳۸۷: ۱۲)

فرصت!

بهره‌برداری از ظرفیت‌های خارج از سازمان در حالی به عنوان یک فرصت ممتاز برای صنایع دفاعی مطرح می‌گردد که علاوه بر پشتیبانی‌های قانونی و سلسله‌مراتبی (فرماندهی معظم کل قوا، ستاد کل نیروهای مسلح و...) دارای جایگاه علمی وثابت شده‌ای می‌باشد و لذا نمی‌توان از آن به عنوان یک تهدید برای صنایع دفاعی نام برد بلکه یک فرصت است. (گروه مطالعات امنیتی، ۱۳۸۷: ۹۶).

فرصتی که وزارت دفاع در ارتباطات خارجی بدست می‌آورد:

- در سفرها و ماموریت‌های خارج از کشور فرصتی است که در آن طرح ریزی برای جمع‌آوری اطلاعات صنایع نظامی خاص دیگر کشورها که ما نداریم انجام گیرد.
- در اعزام‌های خارج از کشور فرصتی است تا جمع‌آوری نیازمندی‌های خاص صنایع نظامی که دسترسی به آن احتیاج به اقدامات اطلاعاتی و طراحی حفاظتی دارد صورت گیرد.
- حضور در نمایشگاه‌های محصولات دفاعی کشورهای مختلف و آگاهی از دست‌آوردهای جدید.
- فرصت مبادلات بازرگانی و تجاری با شرکت‌های خارجی و توسعه روابط در سطح بین‌المللی
- فرصت رفع نیازهای دفاعی و توسعه صنایع دفاعی در تعامل با شرکت‌های خارجی تولیدی صنایع نظامی در سطح کشورهای پیشرفته و برخوردار.
- سمینارها که فرصتی است تا مراکز برگزارکننده و اهداف متولیان امر در خارج از کشور مورد شناسایی قرار گیرند (ودجا، ۱۳۸۸: ۸).
- فرصت دو نوع است:
- دسترسی به اطلاعات و موارد دیگر که در قبال اخذ پول قابل مبادله هستند یا بروی اهداف بکار می‌روند.

- آشنایی فرد یا دسترسی آسان وی به افرادی که انتظار می‌رود علاقمند به کسب چنین اطلاعات با ارزشی باشند.
- پیشرفتهای فن‌آوری که با استفاده گسترده از دستگاه زیراکس در دهه ۱۹۵۰ آغاز شد و نظارت بر توزیع اطلاعات حساس را بطور روزافزون مشکل نموده است. شبکه‌های بهم پیوسته امروزی و پایگاههای اطلاعات بزرگ و انتوماتیک - مقدار اطلاعاتی را که یک جاسوس ماهر می‌تواند جمع‌آوری و تهدید نماید افزایش داده است. پایگاههای اطلاعات رایانه‌ای مشکل سنتی جاسوس یعنی دزدیدن اطلاعاتی که در نظر سرویس خارجی است را نیز بطور گسترده‌ای رفع نموده است و دسترسی به این اطلاعات سهل تر شده است.
- فرصت معادل وسوسه است. اکنون این امکان فراهم شده که بتوانید پشت کامپیوتر بنشیند و در حالیکه در نظر دیگران یک فعالیت معمولی جلوه می‌کند، جاسوسی نمائید. اکنون نسبت به گذشته تعداد بیشتری از مردم به اطلاعات حساس‌تر، دسترسی راحت‌تری دارند (رستمی‌نیا، ۱۳۸۸: ۶).

فرصت‌های ناشی از برون سپاری:

توسعه روزافزون همکاری‌های صنایع دفاعی در دنیا در شکل‌های مختلف فرصت‌هایی را ایجاد می‌کند که شامل:

- کاهش ریسک توسعه فناوری‌های پیچیده
- افزایش سرعت دستیابی به سامانه‌ها و فناوری‌های پیشرفته
- تقسیم هزینه‌های تولید تسلیحات پیشرفته مبتنی بر فناوری
- به‌دست آوردن بازارهای بزرگ‌تر برای تسلیحات و ادغام شرکت‌ها و صنایع جهت مواجهه با چالش غیراقتصادی شدن تولید در مقیاس کوچک توأم (دستیابی به صرفه مقیاس)
- به اشتراک گذاری توانمندی‌های مکمل و یادگیری تکنولوژیک
- متنوع‌سازی سبد کسب‌وکار و تکمیل سبد محصولات و خدماتی که بازار عرضه می‌شود
- تقسیم کار صنعتی و ایفای نقش در زنجیره جهانی تولید دفاعی
- افزایش اثربخشی از طریق تمرکز روی آنچه سازمان در انجام دادن آن بهترین است.
- به‌دست آوردن تخصص‌ها، مهارت‌ها و تکنولوژی‌هایی که قبلاً قابل دستیابی نبوده است.
- به‌دست آوردن ایده‌های جدید و نوآور
- کاهش سرمایه‌گذاری روی دارائی‌ها و استفاده بهتر برای سایر اهداف
- به‌دست آوردن سهم بازار و فرصت‌های کسب و کار از طریق شبکه ارائه‌دهندگان

- تغییر هزینه‌های ثابت به هزینه‌های متغیر
 - هزینه‌های فعلی بخوبی درک نشده اند.
 - ارائه دهندگان خدمتی که در مقایسه با واحد داخلی فعلی خیلی برجسته باشند، وجود ندارند.
 - کاهش کنترل بر روی ارائه دهنده خدمت
 - وابستگی به ارائه دهندگان خدمت
 - ارائه دهندگان خدمت می‌توانند در کسب و کار ما توسعه پیدا کنند.
 - ممکن است برون سپاری به وفاداری کارکنان صدمه بزند.
- برخی از فرصت‌های دیگر ودجا که در چشم‌انداز ۱۴۰۴ نیز اشاره شده است عبارتند از:
- تقویت، توسعه و نوسازی صنایع دفاعی کشور با تاکید بر گسترش تحقیقات و سرعت دادن به انتقال فناوریهای پیشرفته.
 - کارآمد در تبدیل سریع ایده به محصول به منظور تأمین مؤثر سامانه‌های روزآمد و هوشمند برای نیروهای مسلح و با قابلیت صادرات و داشتن سهمی قابل توجه در تولید ناخالص ملی.
 - کوچک، چابک و توانا در بسیج ظرفیت‌های علمی و صنعتی کشور برای تامین نیازهای دفاعی (فرتوک‌زاده، ۱۳۷۸: ۲)

تهدید از منظر امنیتی:

صرف نظر از معانی لغوی و لفظی تهدید، در ادبیات امنیتی، تعاریف و توصیف‌های گوناگونی از تهدید صورت گرفته است. وجود یک فشار خارجی منفی، فقدان امنیت، ایجاد اختلال در توانایی‌های کشور در کسب اهداف ملی، اقداماتی که کمیت و کیفیت زندگی مردم یک کشور یا دامنه‌ی اختیارات حکومت را بطور جدی کاهش دهد، درک و ساخت یک دشمن در وضعیت خطرناک، محدودکردن و حبس کردن آزادی و رهایی... از جمله تعاریفی است که برای تهدید در حوزه امنیت و امنیت ملی ذکر می‌گردد (گروه مطالعاتی امنیتی، ۱۳۸۷: ۱۰۴).

مولفه‌های شناسایی تهدید در ودجا:

در شناخت تهدید، چند عامل از اهمیت زیادی برخوردار هستند. براساس مولفه‌های شناخت تهدید، می‌توان هر تهدید را مورد ارزیابی و تجزیه و تحلیل قرار داد. به عبارتی شناخت تهدید زمانی صورت می‌گیرد که این مولفه‌ها بصورت دقیق و کامل شناخته شده و تجزیه و تحلیل لازم روی آنها صورت گرفته باشد. مولفه‌های تهدید عبارتند از:

الف- هدف تهدید

نتیجه و انتظاری که دشمن از طریق اعمال تهدید به آن دست می‌یابد را هدف تهدید می‌گویند. بعنوان مثال بمب‌گذاری به منظور تخریب، ایجاد رعب و وحشت انجام می‌گیرد و جاسوسی به منظور کسب اطلاعات دارای طبقه‌بندی طرح‌ریزی و اجرا می‌شود. در این مولفه (هدف تهدید) باید اهداف جزئی و نهایی دشمن مد نظر قرار گیرد، زیرا گاهی تهدید اگر چه بطور آشکار اتفاق می‌افتد ولی، هدف ایدایی و انحرافی است تا سیستم اطلاعاتی و حفاظتی خودی را از هدف اصلی دور نماید. به عنوان مثال، بزرگ‌نمایی تهدیدات جاسوسی از طریق ابزار فنی همچون ماهواره که توسط دشمن اتفاق می‌افتد. یک هدف ایدایی است تا در پناه آن سازمان‌های حفاظتی یا مدیران مجموعه‌های دفاعی از جاسوسی توسط نیروی انسانی نفوذی دشمن غافل شوند. بنابراین تهدید شناسی در مولفه هدف باید پاسخگوی این سوالات باشند که:

- هدف تهدید چیست؟
- آیا تهدید بزرگ نمایی یا کوچک نمایی نشده است؟
- تهدید از نظر ماهیت مستقل است یا وابسته؟
- وقوع تهدید چه نتایجی را برای دشمن به دنبال دارد؟

ب- راهبرد^۱ تهدید

هر تهدید دارای راهبرد معینی است که در چهارچوب و قواره آن، دشمن برای وصول به هدف از آن تبعیت می‌کند. به عنوان مثال: استحاله فرهنگی یکی از استراتژی‌های دشمن در ایجاد تهدید فرهنگی و اجتماعی است. به عبارت دیگر دشمن برای ایجاد بی‌هویتی و استحاله از روش تهاجم فرهنگی استفاده می‌کند. خرابکاری در تجهیزات توسط ضدانقلاب با استراتژی‌های اختلال در انجام ماموریت، وقفه در کار، بی‌انگیزگی، خسارت اقتصادی، عملیات روانی و تاثیرگذاری بر افکار عمومی، کاهش مقاومت مردمی و... ایجاد می‌شوند (افتخاری، ۱۳۸۵: ۱۴۸).

ج- فعل تهدید:

هر تهدید برای عملی شدن، نیازمند اقدام و فعالیتی است. به عبارتی هرگونه اقدامی که دشمن به منظور اختلال در امنیت انجام می‌دهد، فعل تهدید نام دارد. در واقع این مبحث شناسایی روش‌ها و تاکتیک‌های دشمن است. به‌عنوان مثال، استفاده از روش‌های فرهنگی همچون ساخت فیلم از جمله روش‌های دشمن برای تهاجم فرهنگی است که از آن در رسانه‌های منطقه‌ای و بین‌المللی (همچون کانال‌های تلویزیونی ماهواره‌ای) و شبکه‌های اطلاعاتی (همچون اینترنت) مورد استفاده قرار می‌گیرد.

د- بستر تهدید

هر امکان و شرایطی که دشمن برای اعمال تهدید از آن استفاده نماید یا زمینه و تسهیل کننده فعل تهدید باشد، بستر تهدید نامیده می‌شود. از این منظر، اصطلاح آسیب‌پذیری مترادف با بستر تهدید است. بستر تهدید به عوامل داخلی برمی‌گردد که زمینه بروز تهدید را مهیا می‌سازند. به عنوان مثال، عدم وجود انضباط اداری و مالی در یک مجموعه، باعث بروز تهدیداتی همچون اختلاس، ارتشاء، پورسانت و... می‌شود و یا عدم آموزش کارکنان و فقدان شناخت نسبت به سازمان‌های اطلاعاتی و نحوه عملکرد آنان، ممکن است زمینه‌ساز جذب برخی از کارکنان توسط سرویس‌های جاسوسی دشمن و یا به دام افتادن برخی از آنان شود. (مرادیان: ۱۳۸۵: ۴۰)

الگوی برآورد تهدیدات امنیتی در ودجا:

با عنایت به مراتب پیش‌گفته، برای برآورد تهدیدات امنیتی در ودجا نیز بهره‌گیری از یک الگوی بومی برآورد تهدیدات، امری ضروری است.

در این رابطه می‌بایست ابتدا تهدیدات بالقوه مترتب بر ودجا احصاء و سپس شاخص‌های سنجش هر تهدید به صورت علمی و براساس نظریات خبرگان موضوع، تعیین و وزن دهی شوند.

در گام سوم، براساس شاخص‌های وزن‌دهی شده، تهدیدات بالقوه (ذهنی) مورد ارزیابی قرار می‌گیرند تا میزان فعلیت یافتن هر یک از آنها مشخص و در زمره‌ی تهدیدات عینی ودجا قرار گیرند.

در گام چهارم، تهدیدات عینی احصاء شده مورد تحلیل و ارزیابی قرار گرفته و در قدم بعدی، هشدارها و راهکارهای مقابله با تهدیدات به مبادی ذیربط ارائه می‌گردند و در هر مرحله، بازخور لازم اخذ و در روند برآورد تهدید مورد استفاده قرار می‌گیرند.

در این الگو سه حوزه اطلاع‌گیری (حوزه‌های مصادیق، نقاط قوت و نقاط ضعف) و عوامل ومولفه‌های تاثیرگذار در این حوزه‌ها نیز احصاء گردیده است (عبداله خانی، ۱۳۸۶: ۱۶۸).

حوزه مصادیق: این حوزه بیانگر کلیه داده‌های اطلاعاتی می‌باشد که توسط سازمان تولید شده و ما را مستقیماً به وجود یک تهدید رهنمون می‌سازد. وجود حجم زیادی از مولفه‌های اثرگذار در این حوزه مانند اخبار جمع‌آوری شده توسط شبکه منابع، پرونده‌های پرورشی، پرونده‌های عملیاتی و... در یک حوزه (مانند جاسوسی) بیانگر بالا بودن سطح یک تهدید در آن مجموعه می‌باشد.

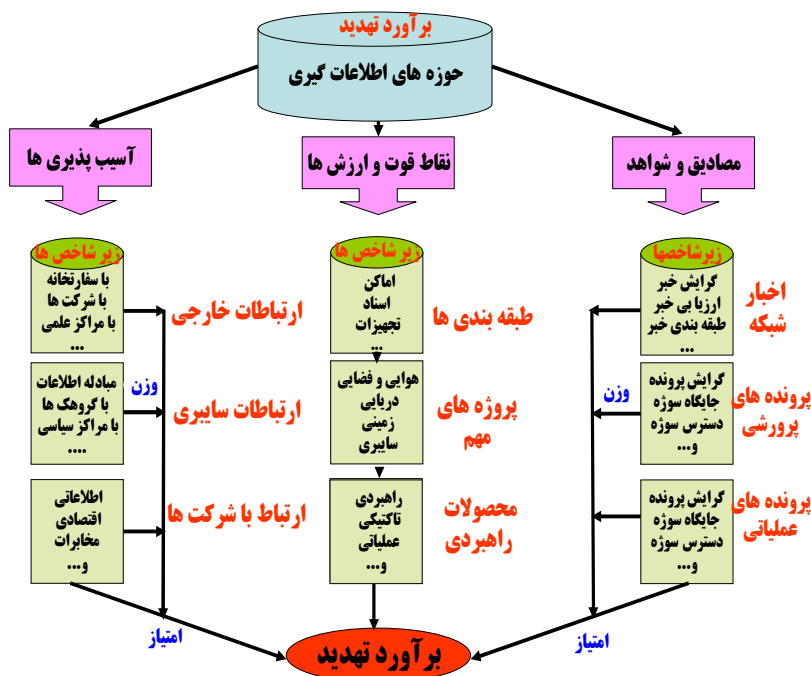
حوزه نقاط قوت: این حوزه بیانگر توانایی‌ها و داشته‌های ارزشمند یک سازمان می‌باشد که توجه سرویس اطلاعاتی حریف را جلب می‌نماید. عوامل و مولفه اثرگذار در این حوزه مانند تولید محصولات راهبردی (موشک، بالگرد و...)، حضور نخبگان علمی و اجرایی و یا وجود اماکن، اسناد و تجهیزات حساس از

جمله نقاط قوتی است که مورد توجه حریف بوده و حساسیت یک تهدید (مانند جاسوسی) را در آن مجموعه بالا می‌برد.

حوزه نقاط آسیب: این حوزه بیانگر زمینه‌های بروز یک تهدید در سازمان می‌باشد. عوامل و مولفه‌های اثرگذار در این حوزه مانند حجم بالای ارتباطات خارجی یک سازمان و یا حجم بالای ارتباطات سایبری، زمینه را برای بروز تهدید جاسوسی و افشاء اطلاعات فراهم می‌آورد. (عبداله خانی: ۱۶۹)

پس از تعیین حوزه‌های اطلاع‌گیری و عوامل و مولفه‌های موثر در آن، جهت سنجش میزان تاثیر هر یک از عوامل و مولفه‌ها در سنجش تهدید، با استفاده از نظرات خبرگان سازمانی، برای هر یک از عوامل و مولفه‌ها، شاخص سازی شده و برای هر شاخص، وزن مشخصی در سنجش تهدید در نظر گرفته شده که با تهیه سامانه نرم افزاری و محاسبه مکانیزه وزن شاخص‌ها و فراوانی آنها، وزن نهایی هر عامل در سنجش تهدید و در نهایت تهدیدات مترتب و اولویت آنها تعیین می‌گردد.

لذا در نهایت می‌توان الگوی برآورد تهدیدات در ودجا را در قالب نمودار زیر نمایش داد.

شکل ۱- الگوی برآورد تهدیدات در ودجا

روش‌شناسی پژوهش

روش مورد استفاده برای تحقیق و جمع‌آوری اطلاعات روش توصیفی می‌باشد. به این مفهوم که با استفاده از ابزارهای جمع‌آوری اطلاعات، متد مصاحبه، پرسش‌نامه و مطالعه در منابع موجود پیرامون موضوع تحقیق، شواهد و اطلاعات جمع‌آوری گردیده و به روش توصیفی وضعیت موجود توصیف می‌گردد. (نادری و نراقی: ۱۳۷۵: ۲۵) لذا این پژوهش از نظر تحقیق، یعنی از لحاظ نحوه گردآوری داده‌ها، روش تحقیق توصیفی می‌باشد. جامعه آماری از بین کارشناسان، مدیران و صاحبان نظران انتخاب شده است که در حوزه مسائل حفاظتی و امنیتی و در حوزه برون سپاری ۵۰ نفر می‌باشند لذا طبق فرمول کوکران و با سطح خطای ۵ درصد ۴۵ نمونه انتخاب و پرسشنامه میان آنها توزیع گردید:

$$n = \frac{\frac{z^2 pq}{d^2}}{1 + \frac{1}{N} \left(\frac{z^2 pq}{d^2} - 1 \right)}$$

Z = مقدار متغیر نرمال واحد متناظر با سطح اطمینان ۹۰ درصد

برآورد نسبت صفت متغیر با استفاده از مطالعات p که در آن در دسترس نباشد p است. چنانچه مقدار q $p = 1 - p$ قبلی و ۰.۵ اختیار کرد. در این حالت مقدار / می‌توان آن را مساوی ۰.۵ می‌رسد. هنگامی که نمونه‌ای تصادفی انتخاب می‌کنیم امیدواریم که ویژگی‌های مورد نظر ما آنگونه که در خود جامعه وجود دارد در نمونه تصادفی نیز وجود داشته باشد، (آذر و مومنی، ۱۳۸۵: ۶۰). بنابراین برای معرف بودن گروه نمونه از روش تصادفی استفاده شده است.

برای جمع‌آوری اطلاعات از روش‌های کتابخانه‌ای و میدانی استفاده خواهد گردید به نحوی که جمع‌آوری اطلاعات در خصوص مبانی تحقیق از روش کتابخانه‌ای و برای جمع‌آوری اطلاعات از نمونه آماری از روش مصاحبه و بخصوص روش پرسشنامه‌ای استفاده گردید. ابزار جمع‌آوری اطلاعات در این پژوهش پرسشنامه، مصاحبه و روش استفاده از اسناد و مدارک (کتابخانه‌ای) و موجود سازمانی می‌باشد

تجزیه و تحلیل اطلاعات

در این تحقیق هدف مطالعه شناسایی و اولویت‌بندی فرصت‌ها و چالش‌های امنیتی در برونسپاری در دوجا می‌باشد. لذا بر اساس پرسشنامه که میان ۴۵ کارشناسان، مدیران و صاحبان نظران در حوزه مسائل

حفاظتی و امنیتی و در حوزه برون سپاری و آزمون فریدمن که برای رتبه‌بندی استفاده می‌گردد فرصت‌ها و چالش‌های امنیتی به شرح ذیل رتبه‌بندی می‌گردند.

سوال فرعی (۱) شناخت و اولویت‌بندی تهدیدات و فرصت‌های امنیتی برون سپاری در وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح چگونه می‌باشد؟

همانطور که از جدول شماره ۱ مشاهده می‌شود، $\text{sig} < 0/05$ شده است. بنابراین بین این متغیرها اختلاف معنی داری وجود دارد و می‌توان آنها را رتبه‌بندی نمود:

جدول ۱- آزمون آماری

آزمون آماری ^۱	
۳۹	تعداد ^۲
۸۵/۳۷۵	آزمون کای اسکوار ^۳
۲۶	درجه آزادی ^۴
۰/۰۰۰	سطح خطا ^۵
آزمون فریدمن ^۶	

این رتبه‌بندی نیز بر اساس مقدار میانگین رتبه^۷ در جدول ۲ انجام می‌گیرد. بنابراین می‌توان نتیجه حاصله فرصت‌های امنیتی برون سپاری را در جدول زیر بازنویسی نمود.

جدول ۲- آزمون فریدمن برای فرصت‌های امنیتی برون سپاری

رتبه	فرصت‌ها	امتیاز
۱	استفاده از تخصص	۱۸/۳۳
۲	ارتقا سطح دانش فنی	۱۶/۸۲
۳	امکان اعمال ملاحظات حفاظتی و امنیتی	۱۶/۴۷
۴	سطح‌بندی شرکت‌ها بر اساس توانایی	۱۵/۸۸
۵	ایجاد فرصت برای باز سازماندهی	۱۵/۵۹
۶	کوچک سازی هسته‌های دانا	۱۵/۳۶

1. Statistical Test
2. N
3. Chi-Square
4. df
5. Asymp. Sig
6. Friedman Test
7. Mean Rank

فصلنامه پژوهش‌های حفاظتی - امنیتی

۱۵/۲۶	بافت نگاری صنایع جهت ایجاد تمرکز در نظارت	۷
۱۵/۲۲	کمک بخش غیر دفاعی در توسعه محصولات	۸
۱۵/۱۴	امکان شناسایی افراد مطمئن	۹
۱۴/۸۲	بکارگیری و حضور نخبه‌ها و متخصصین	۱۰
۱۴/۷۶	امکان استمرار تولید در زمان بحران	۱۱
۱۴/۶۲	وجود تدابیر فرماندهی معظم کل قوا	۱۲
۱۴/۵۱	بوجود آمدن ساختار منعطف	۱۳
۱۴/۲۱	آشنا سازی فضای خارج از بخش دفاعی	۱۴
۱۴/۴	ارتقا کیفیت محصولات دفاعی	۱۵
۱۳/۹۵	بهره‌گیری از پدافند غیر عامل	۱۶
۱۳/۷۷	افزایش سرعت دستیابی به سامانه پیشرفته	۱۷
۱۳/۵۱	انتقال دانش و تجربه به شبکه همکاران	۱۸
۱۳/۴۹	بدست آوردن ایده‌های جدید	۱۹
۱۳/۲۴	افزایش انعطاف و قابلیت چند وجهی	۲۰
۱۲/۳۲	به اشتراک گذاری توانمندی‌ها	۲۱
۱۲/۱۵	جداسازی و حیطة‌بندی اقدامات	۲۲
۱۱/۹۷	تضمین اقدامات امنیتی بر اساس قرار داد	۲۳
۱۱/۴۵	سامان دهی بخش خصوصی در تعامل با ودجا	۲۴
۱۱/۳۵	ایجاد زمینه تعامل و همکاری گسترده	۲۵
۱۰/۷۴	بدست آوردن سهم بازار	۲۶
۹/۱۳	ایجاد اشراف اطلاعاتی بیشتر	۲۷

بر اساس اولویت‌بندی عوامل فرصت‌های امنیتی برون سپاری در وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، عامل استفاده از تخصص با اختصاص مقدار رتبه ۲۳.۱۸ بعنوان با اهمیت ترین عامل در بین عوامل شناسایی شده و عامل ایجاد اشراف اطلاعاتی با اختصاص ۱۳.۹ درصد بعنوان کم اهمیت ترین عامل از میان عامل‌های شناسایی شده انتخاب گردیدند. همچنین رتبه‌بندی سایر شاخص‌ها نیز در جدول فوق نیز نشان داده شده است.

سوال فرعی (۲) شناخت و اولویت‌بندی عوامل آسیب پذیرها وچالش‌های امنیتی برون سپاری در وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح چگونه می‌باشد؟
همانطور که از جدول ۳ مشاهده می‌شود، $\text{Sig} < 0.05$ شده است. بنابراین بین این متغیرها اختلاف معنی داری وجود دارد و می‌توان آنها را رتبه‌بندی نمود:

جدول ۳- آزمون آماری

آزمون آماری ^۱	
۳۳	تعداد ^۲
۱۸۹/۱۹۰	آزمون کای اسکوار ^۳
۵۳	درجه آزادی ^۴
۰/۰۰۰	سطح خطا ^۵
آزمون فریدمن ^۶	

این رتبه‌بندی نیز بر اساس مقدار میانگین رتبه^۷ در جدول ذیل انجام می‌گیرد. بنابراین می‌توان نتیجه حاصله را در جدول ۴ بازنویسی نمود.

جدول ۴- آزمون فریدمن برای چالش‌های امنیتی برون سپاری

رتبه	چالش‌ها، آسیب‌ها و تهدیدات	امتیاز
۱	تسهیل نفوذ عوامل سرویس‌ها	۳۷/۱۴
۲	امکان افشای عناوین و اطلاعات پروژه	۳۶/۴۱
۳	مناسب نبودن ساختار در کنترل امنیتی	۳۵/۰۲
۴	فقدان نظام امنیتی در ودجا	۳۴/۴۱
۵	ضعف در خرد نمودن پروژه	۳۳/۸۸
۶	تحریم شرکت‌ها به واسطه همکاری	۳۳/۵
۷	عدم تبیین الگوی جامع امنیتی	۳۳/۱۷
۸	ارتباط آزادانه و بدون محدودیت شرکت با خارج	۳۳/۱۱
۹	ضعف قوانین و دستور العمل	۳۲/۵
۱۰	عدم اطلاع سیستم اطلاعاتی در خصوص واگذاری ریز پروژه	۳۲/۴۲
۱۱	خلا تعریف روابط راهبردی	۳۰/۷۶
۱۲	عدم اشراف کامل اطلاعاتی	۳۰/۶۷
۱۳	امکان افشا اطلاعات دارای طبقه‌بندی	۳۰/۶۱
۱۴	وجود محدودیت در تایید صلاحیت امنیتی	۳۰/۵۶

1. Test Statistica
2. N
3. Chi-Square
4. df
5. Asymp. Sig
6. Friedman Test
7. Mean Rank

۳۰/۲۷	نقض حیطةبندی و دسترسی غیرمجاز	۱۵
۳۰/۱۷	سرقت و درز اطلاعات	۱۶
۳۰/۱۲	نگرانی از عدم همراهی بخش خصوصی	۱۷
۳۰	وجود نگاه واسطه‌ای	۱۸
۲۹/۷۴	افزایش مفاسد اقتصادی	۱۹
۲۹/۷۱	کاهش کنترل امنیتی	۲۰
۲۹/۳۵	نبود امکان ارتباط امن ودجا	۲۱
۲۹/۲۳	آماده نبودن الزامات و بسترهای امنیتی	۲۲
۲۸/۹۸	ضعف در توجیه و آموزش حفاظتی	۲۳
۲۸/۵۵	نبود ضمانت برای رسیدگی به تخلفات	۲۴
۲۸/۳	امکان افشای ماهیت شرکت‌های پوششی	۲۵
۲۸/۲۴	انجام امور خارج از ضوابط	۲۶
۲۸/۱۲	توجیه نبودن شرکت همکار به قوانین	۲۷
۲۸	ناکافی بودن اقدامات حفاظتی	۲۸
۲۷/۴۲	ناآگاهی متخصصین به مسائل امنیتی	۲۹
۲۷/۲۳	برقراری ارتباط در فضای سایبر	۳۰
۲۷/۱۱	عدم تعیین روشن راهبرد	۳۱
۲۶/۴۲	ارتباط غیر متعارف و بهره‌برداری از رانت ودجا	۳۲
۲۶/۱۸	افزایش تهدیدات و چالش‌های شبه امنیتی	۳۳
۲۶/۱۷	امکان همکاری با افراد ناصالح	۳۴
۲۵/۹۷	سختی کار و پرهزینه بودن	۳۵
۲۵/۳	نبود ضمانت برای استمرار تولید	۳۶
۲۴/۶۲	انتقال و جذب نیروی محقق از هسته به شبکه	۳۷
۲۴/۶۱	عمل نکردن به تعهد	۳۸
۲۴/۵	امکان برقراری ارتباط با سازمان جاسوسی	۳۹
۲۴/۴۵	ضعف در اجرای دقیق طرح برونسپاری	۴۰
۲۴/۲۳	عدم انتقال دانش و تکنولوژی به ودجا	۴۱
۲۳/۵۶	مشکلات و مسائل امنیتی خارج از کنترل	۴۲
۲۲/۹۴	عدم تناسب سیاست‌های مدیریتی هسته	۴۳
۲۲/۸۳	نقض حیطةبندی و تردد افراد	۴۴
۲۲/۷۹	ناکافی بودن بانک اطلاعاتی	۴۵
۲۲/۵۵	نقض مالکیت معنوی تولیدات	۴۶

۲۲/۳	نبود سامانه دقیق سطح‌بندی حفاظتی	۴۷
۲۱/۴۵	تضعیف توان علمی و کارشناسی ودجا	۴۸
۲۱/۲۴	تعامل مستقیم با مشتریان	۴۹
۲۰/۹۸	عدم اطمینان از اعتبارات مالی	۵۰
۲۰/۴۴	تناقض ماهیتی اقدامات	۵۱
۱۹/۹۲	تاثیر بر وفاداری	۵۲
۱۹/۴۲	بکارگیری شبکه بدون کفایت علمی	۵۳
۱۷/۴۲	امتناع شبکه از پذیرش قیود حفاظتی	۵۴

بر اساس اولویت‌بندی عوامل چالش‌های امنیتی برون سپاری در وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، عامل امکان افشای عناوین با اختصاص میانگین رتبه ۴۱.۳۶. بعنوان با اهمیت ترین عامل در بین عوامل شناسایی شده و عامل امتناع از پذیرش قیود حفاظتی با اختصاص میانگین رتبه ۴۲.۱۷ به عنوان کم اهمیت ترین عامل از میان عامل‌های شناسایی شده انتخاب گردیدند.

نتیجه‌گیری و جمع‌بندی

در این پژوهش تلاش گردید تا با شناخت و اولویت‌بندی فرصت‌ها و چالش‌های امنیتی برون سپاری در وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و درجه اهمیت و ارزیابی آن اقدام و بر اساس سوالات تحقیق نتایج زیر حاصل گردیده است.

نتیجه سوالات تحقیق

الف) سوال اصلی: ارزیابی از فرصت‌ها و چالش‌های امنیتی برون سپاری در پروژه‌های دفاعی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح چگونه می‌باشد؟
همانطور که قبلاً اشاره گردید برای پاسخ گویی به سوال اصلی تحقیق ضروری است به دو سوال فرعی نیز پاسخ داده شود که نتیجه‌گیری از دو سؤال فرعی در ذیل اشاره شده است.

سوال فرعی ۱: شناخت و اولویت‌بندی فرصت‌های امنیتی برون سپاری در وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح چگونه می‌باشد؟

آنچه بر اساس نتایج آماری، شاخص‌ها و خروجی‌های نرم افزار SPSS می‌توان اذعان داشت در اولویت‌بندی عوامل فرصت‌های امنیتی برون سپاری در وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، عامل استفاده از تخصص با اختصاص مقدار رتبه ۲۳.۱۸ بعنوان با اهمیت ترین عامل در بین عوامل شناسایی

شده و عامل ایجاد اشراف اطلاعاتی با اختصاص ۱۳.۹ درصد بعنوان کم اهمیت ترین عامل از میان عامل‌های شناسایی شده انتخاب گردیدند. لذا ۱۰ عاملی که به عنوان فرصت در برونسپاری می‌بایستی در کانون توجه قرار گیرد به شرح ذیل می‌باشد:

- استفاده از تخصص
- ارتقا سطح دانش فنی
- بکارگیری و حضور نخبه‌ها و متخصصین
- سطح‌بندی شرکت‌ها بر اساس توانایی
- ایجاد فرصت برای باز سازماندهی
- کوچک سازی هسته‌های دانا
- بافت نگاری صنایع جهت ایجاد تمرکز در نظارت
- کمک بخش غیر دفاعی در توسعه محصولات
- امکان شناسایی افراد مطمئن
- امکان اعمال ملاحظات حفاظتی و امنیتی

سوال فرعی ۲: شناخت و اولویت‌بندی چالش‌ها و تهدیدات امنیتی برون سپاری در وزارت دفاع و

پشتیبانی نیروهای مسلح چگونه می‌باشد؟

آنچه بر اساس نتایج آماری، شاخص‌ها و خروجی‌های نرم افزار spss می‌توان اذعان داشت در اولویت‌بندی عوامل چالش‌ها و تهدیدات برون سپاری در وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، عامل تسهیل نفوذ عوامل سرویسها با اختصاص میانگین رتبه ۱۴.۳۷ بعنوان با اهمیت ترین عامل در بین عوامل شناسایی شده و عامل امتناع از پذیرش قیود حفاظتی با اختصاص میانگین رتبه ۱۷.۴۲ درصد بعنوان کم اهمیت ترین عامل از میان عامل‌های شناسایی شده انتخاب گردیدند. لذا ۱۰ عاملی که به عنوان چالش و تهدید در برونسپاری می‌بایستی در کانون توجه قرار گیرد به شرح ذیل می‌باشد:

- تسهیل نفوذ عوامل سرویسها
- امکان افشای عناوین و اطلاعات پروژه
- متناسب نبودن ساختار در کنترل امنیتی
- فقدان نظام امنیتی در ودجا
- ضعف در خرد نمودن پروژه
- تحریم شرکت‌ها به واسطه همکاری
- عدم تبیین الگوی جامع امنیتی

- ارتباط آزادانه و بدون محدودیت شرک با خارج
- ضعف قوانین و دستور العمل
- عدم اطلاع سیستم اطلاعاتی در خصوص واگذاری ریز پروژه

جمع‌بندی

دستیابی به اهداف برونسپاری و استفاده از فرصت‌هایی از یک طرف و چالش‌ها و تهدیداتی که نیز از برونسپاری برای سازمان ایجاد می‌شود سازمان را وادار می‌کند که مجموعه‌های صنعت دفاعی با ایجاد ساز و کار لازم، با شناخت چالش‌ها، فرصت‌ها و تهدیدات، تقویت بنیه دفاعی را در اولویت قرار داده و در قراردادهای برون سپاری بمنظور حفظ استقلال و نیل به اهداف مذکور که قبلا به آن پرداخته شد به تفصیل به هر یک از عوامل شناسایی شده پرداخته و بر اساس آنها، فعالیت‌های سازمان واگذار گردد.

پیشنهادها

(الف) برون سپاری راهی جدید برای ارتقاء مهارت‌ها است، اما فعالیت رسمی در زمینه برون سپاری بسیار اندک است. برای جذب بخشی از بازار برون سپاری، باید عزم خود را جزم نموده و راهبرد ملی برای این امر تدوین شود، و در این راهبرد ملی، امنیت و حفاظت از اطلاعات و سایر شاخص‌های شناسایی شده در این تحقیق به عنوان یک موضوع اصلی مد نظر قرار گیرد.

(ب) بر اساس فرصت‌ها و چالش‌های امنیتی احصاء شده در این پژوهش، مجموعه‌های مختلف وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح با اولویت قرار دادن پیشگیری از تهدیدات و کاهش آسیب‌ها، برنامه‌ها و طرح‌های حفاظتی و مدیریتی را تهیه و به مبادی ذیربط جهت اجرای آن، ابلاغ کنند.

(ج) در برنامه‌های توجیهی و آگاهسازی کارکنان و مدیران مرتبط با شرکت‌ها و پروژه‌های برون سپاری نسبت به این تهدیدات و فرصت‌ها حسب مورد و به فراخور نیاز اقدامات لازم را بعمل آید.

(د) سازمان حفاظت اطلاعات وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح بر اساس ارزیابی و اولویت‌بندی فرصت‌ها و چالش‌های امنیتی برون سپاری دروزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، سیاست‌گذاری و برنامه ریزی را بعمل آورده و با تقسیم وظایف و ماموریت‌های محوله به معاونت‌های تخصصی ذیربط نقش امنیتی خود را به شکل مطلوب ایفا نماید.

(ه) با عنایت به قابلیت‌تعمیم این پژوهش در سایر سازمان‌های نیروهای مسلح اعم از ارتش جمهوری اسلامی ایران، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، درصورت برون سپاری با توجه به شرایط و مقتضیات آن سازمان‌ها می‌توانند از نتایج حاصله این تحقیق بهره‌گیری نمایند.

کتابنامه

- آذر، عادل و مومنی، منصور (۱۳۸۱): *آمار و کاربرد آن در مدیریت (تحلیل آماری)*، تهران: انتشارات سمت.
- افتخاری، اصغر. (۱۳۸۵). *کالبد شکافی تهدید*، تهران: مرکز مطالعات دفاعی و امنیت ملی دانشگاه امام حسین (ع).
- چشم‌براه، محسن، و مرتضوی، سید محسن. (۱۳۸۷). *مدیریت برون‌سپاری اثربخش*، تهران: انتشارات کتاب مهر
- رستمی نیا، محمد (۱۳۸۸) *جزوه درسی مدیریت سازمان‌های امنیتی*: دانشکده امام هادی (ع).
- عبداله خانی، علی. (۱۳۸۶). *تهدیدات امنیتی ملی (شناخت و روش)*، تهران: موسسه ابرار معاصر.
- فرتوک زاده، حمیدرضا (۱۳۷۸): *سه رویکرد کلان در باز آفرینی ظرفیت‌های صنایع دفاعی*، فصلنامه بهبود، شماره ۸، بهار ۱۳۷۸، ص ۲-۴
- گروه مطالعاتی امنیت. (۱۳۸۷). *تهدیدات قدرت ملی (شاخص‌ها و ابعاد)*، تهران: انتشارات دانشگاه عالی دفاع ملی.
- مرادیان، محسن. (۱۳۸۵). *درآمدی بر ابعاد و مظاهر تهدیدات*، تهران: مرکز آموزشی شهید صیاد شیرازی.
- مستندات، جزوات و دستورالعمل‌های موضوعی ودجا
- نادری، عزت الله و سیف نراقی، (۱۳۷۵): *روش‌های تحقیق و چگونگی ارزشیابی آن در علوم انسانی*، تهران: دفتر تحقیقات و انتشارات بدر